

IMPONERENDE FRA UNGE STRYKERE: Åsane unge strykere spilte med stor innlevelse og konsentrasjon. Fra venstre (foran): Karoline Birkeland og Kristina Jakobsen. Andre rekke: Maria Aas og Kjersti Olsnes. Bak: Silje A. Iversen, Lise Riska og Pernille Asplin.

AVANSERT MUSIKK: De unge fiolintalentene fulgte oppmerksomt med på alle tegn fra dirigenten, Gerhard Stäbler. Fra venstre: Marthe Padøy, Inga-Mei Steinbru, Antonia Worm og Rikke Øyerhamn.

TRAKK I TRÅDENE: Gerhard Stäbler dirigerte fremførelsen med myndig hånd, og hadde full kontroll på både maskiner og unge strykere.

Borealis i Salhus:

Fabrikksymfoni for folket

– Ikke bry dere om at det begynner å bli overfylt her, sa festivalsjef Alwynne Pritchard da hun introduserte den tyske perkusjonstrioen Madras Curry.

Tekst og foto
Magne Fonn Hafskor
magne@aaasnetidende.no

For med rundt 200 mennesker innenfor dørene i den lille kafeen på Norsk trikotasjemuseum ble det trangt om ståplassene.

Suksess

«Dette er allerede en suksess» tenkte jeg da Madras Curry satte i gang med sin kraftige, gamelaninspirerte perkusjonsmusikk.

– Dette var verdenspremieren på dette stykket, sa gruppens leder Siegfried Kutterer etterpå, henvendt til publikum.

– Jeg skrev det i India, og har nå gitt det til dere. Tanken var å bruke det som en innledning til noe annet, og det passer veldig bra her og nå.

Deretter ble publikum invitert inn i fabrikkhallen, der Åsane unge strykere hadde gjort seg klar for flere verdenspremierer. Først fikk vi «Unge strykere at Salhus» av Kunshu Shim, deretter «Threads II» av Gerhard Stäbler.

Fløyelsfioliner

Begge stykkene er bestillingsverker til Borealisfestivalen. De tyske komponistene var selv til stede under fremførelsen, den Buddha-lignende Gerhard Stäbler som dirigent. Konserten begynner med at en

av fabrikkens maskiner starter opp, og lager en gyngende liten rytme. En annen maskin starter, gir fra seg en dyp syngende tone. Så stiger strykerstemmene langsomt inn, legger seg som et fløyelsteppe over de varme maskinlydene. Maskinene stopper, mens strykerne fortsetter med en jevn monoton dur. Kontrabassen pulserer rytmisk i bunnen, celloene kommenterer.

Fargetoner

Så blir det stille, før rommet fylles opp med en langsomt dronende tone fra fiolinene. Det høres ut som lyden av tusen hviskende stemmer. Som lyden av alt som har vært her i disse lokalene. Som lyden av lengselen tilbake til en tid som aldri kommer tilbake, men som vi bare kan gløtte på gjennom erindringer farget av glemselens gammelrosa skjær. Maskinene kommer tilbake, denne gangen i unison samklang med strykerne. Stäbler sitt stykke blir fremført i maskinhallen i fabrikkens andre etasje, men fortsetter ellers omtrent der det forrige stykket sluttet.

Vekker fabrikk

Strikkemaskinene spinner rytmisk videre, tilsynelatende uanfektet av musikerne. Strykerensemblet spiller glidende toner som føyer seg fint inn som farger i veven. Enda en maskin kommer til. Det suser og

det bråker. Fiolinene spiller nå litt klagende og såre toner. Det hele blir som et sakralt og hellig ritual, der fabrikkens langsomt vekkes til live igjen. Strykerne toner ut, maskinene fortsetter. På Stäbler sitt signal trykkes det på av-knappen. «Så stille det blir når det blir helt stille», tenker jeg. Så bryter applausen løs. Konserten fortsetter nede i kafeen, først med nok en rytmefest fra Madras Curry, før Ricardo Odriozola og hans venner inntar lokalet sammen med fire bærbare cd-spillere.

Overdose

Verket de spiller består av samplinger fra populærmusikk, halvglemte filmtemaer, symfoniske bruddstykker og elektroniske effekter. Det skrur på volumknøtter og trykkes på spoleknapper. Egentlig er det hele mer underlig enn engasjerende, og tittelen på det neste stykket kan nesten stå som en kommentar til nettopp det. «This is why People O.D. on Pills» heter det, og er skrevet av Jennifer Walshe. Vi møter her klarinettist Rolf Borch, som måtte lære seg å stå på skateboard for å kunne fremføre denne musikken. Stykket inneholder kun en syngende tone. På papiret høres det kanskje rart ut, men det viste seg å være utrolig mange måter denne tonen kunne varieres på.

De bygget landet

Borch var også sterkt til stede

på kveldens neste spesialbestilte verk, Morfemaskin av Knut Vaage.

– Vi kan trygt si at de som jobbet her var blant de som bygget landet, introduserte Vaage sitt eget verk.

– Jeg ønsket å si noe om den melankolien som oppstår når fabrikker blir nedlagt. Samtidig finnes det mange kulturhus i nedlagte fabrikker.

Rolf Borch plugget nå klarinetten sin inn i en gitarforsterker. Det ga en helt ny spennvidde til blåseinstrumentet, der rytmiske slag på tastene kunne høres som lyden av penger som triller ut av en spillemaskin.

Pengegaloppen

For slik var det en gang. Salhus trikotagefabrikk var en pengemaskin, som brakte liv og velstand til Salhus-bygden. Salhuskoret og Gneis blandet seg i den rytmiske klarinettklappingen. Først med små klapp og noen halvvalte lyder, men etter hvert blir det klart at det er fabrikkmaskinene kormedlemmene prøver å fremstille. Vrom vrom, sier en. Dunk, kommer det fra naboen. Bam, sier en tredje. Det er humoristisk og inkluderende, ikke minst siden kormedlemmene plasserer seg spredt ute blant publikum. Vaage dirigerer det instrumentløse

ensemblet med fast hånd. Nå kommer det brokker av tekst som gjentas og gjentas, gjerne med små variasjoner.

Syngende fabrikk

«Islendingar. Helsetrøye. Sokka. Lange og korte underbukser. Salhus tricotagefabrikk anno 1859. Og de sydde og de sydde. Tronge underbukser. Varme kronemakko. Fabrikkeieren bestemte. 350 kvinner og menn. Passa sitt arbeid. Barna på skulen. Ongane på skulen. Og eiga-ren bestemte. Det var klar tale». Om igjen og om igjen. For slik knyttes linjene, gjennom fortellinger som gjentas og gjentas fra generasjon til generasjon.

Høyt over svever nå en ordløs kvinnesang, mens mannsstemmene illuderer maskiner som starter og stopper. Lokalet fylles opp med lyder fra alle kanter, akkurat slik det må ha vært her den gangen. Hele fabrikkens synger.

Så endrer tonen seg. Klarinetten legger seg enstonig klagende i bakgrunnen, mens nye tekstbiter gjentas: «Konkurransen. Stengte fabrikk. Å takk. 1989iiiiiiiiii». Hårene på armene min står rett opp. Det er over.

Vekket fabrikken

– Vi håpet at vi kunne vekke alle maskinene, sier komponistene Kunshu Shim og Gerhard Stäbler.

Tekst og foto: Magne Fonn Hafskor
magne@asaanetidende.no

Åsane Tidende treffer de to tyske komponistene i fabrikkhallen like etter fremførelsen. De er begge fulle av lovord om Åsane unge strykere, og er glade for at de fikk denne bestillingen.

Kvinner ingen adgang

I filmen «Himmelen over Berlin» er det en scene der englene hører alle stemmene som har vært i det store biblioteket.

– Ligger det en slik tanke bak musikken deres?

– Et sted som dette har en spesiell historie, sier Gerhard Stäbler.

– Alt som har vært her, sitter fortsatt i veggene. Jeg så flere eldre mennesker her i dag, og regner med at noen av dem var tidligere fabrikkarbeidere. Vi opplevde noe lignende på en konsert i en nedlagt tysk kullgruve.

Det spesielle der var at kvinner ikke hadde adgang inn i graven så lenge den var i drift.

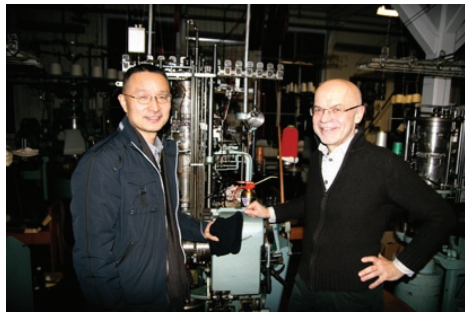
Åpningsmusikk

– Så det kom mange eldre kvinner, som endelig fikk se stedet der mennene deres hadde arbeidet.

– Jeg hørte at det var slik her også, sier Shim.

– Kvinnene arbeidet i første etasje, mens det kun jobbet menn i fabrikkhallen i andre etasje.

Stäbler skrev også musikken til åpningen

HØY KARAKTER TIL UNGE STRYKERE: – Åsane unge strykere var åpne til denne typen musikk, og fantastiske å jobbe sammen med, sier Kunshu Shim og Gerhard Stäbler.

av årets Borealisfestival på tirsdag. Det storslagne verket ble fremført på Hotell Admiral og Bryggen, og tok i bruk både helikoptre, brannbiler, kor, Åsane unge strykere og Forsvarets musikkorps.

Helikopterballett

– Jeg brukte helikoptrene som instrumenter i seg selv, sier Stäbler.

– Siden stykket skulle åpne festivalen, brakte jeg også inn brannbilenes sirener. En jeg snakket med, sa at han første trodde det var brann et sted. Så oppdaget han at det var en struktur i måten lydene stoppet og startet på. Det ble til musikk.

Helikoptrene fra Fonna fly tok seg også noen friheter som ikke stod i noteheftet.

– De fløy i sirkler, og svevde i ulike høyder. Det var ganske fredelig, og ble nesten som en ballett.

– Fabrikken inviterer til sang

– Det er noe sanglig over de gamle fabrikklydene, sier komponist Knut Vaage.

Tekst og foto: Magne Fonn Hafskor
magne@asaanetidende.no

Stykket han fikk fremført i Norsk trikotasjemuseum på onsdag var ment som en hyllest til de gamle fabrikkarbeiderne. Flere av dem var til stede på konserten.

Livsnerve

– Jeg håper at de gamle fabrikkarbeiderne likte det de fikk høre, sier Vaage, som prøvde å ta tak i den melankolien som ligger i det å legge ned en slik fabrikk.

– Det skaper et følelsesmessig innhold. Fabrikken var en gang livsnerven i denne bygden, og det sitter mye historie i disse veggene.

Morfemaskin er tittelen på stykket hans. Det kan høres noe fremmedartet ut, men har en enkel forklaring.

– Maskinlydene var utgangspunktet. Jeg fikk ideen da jeg lyttet på de gamle maskinene her.

Disse lydene har han gjenskapt ved å bruke menneskestemmer, slik at de på en måte er blitt «morfet» over til noe nytt.

SYNGENDE FABRIKK: – Du kan ikke la være å synge når du jobber i en fabrikk, sier Knut Vaage. – Fabrikkens repeterende lyder luller deg inn i noe.

Sang og fabrikk

– Korene fikk i oppgave å lage maskinlyder, forteller han.

– Selve stykket ble skapt her og nå ut fra et musikalsk tegnspråk jeg brukte, slik at korene og Rolf Borch visste hva jeg ville ha når jeg ga et signal.

– Monotonien var ganske fremtredende i verket. Var det bevisst?

– Ja, det ligger i maskinestetikken. Jeg forestilte meg folk som arbeidet her, og tenkte at de har lyttet til alle disse lydene - og kanskje hørt små melodier også. Du kan ikke la være å synge når du jobber i en fabrikk.

Utstillingsåpning i Salhus:

En puff er et sted

– Hver puff bærer på historiene til de menneskene som har laget den, sier sivilarkitekt Anne-Kathrine Vabø ved Senter for byøkologi.

Tekst
Magne Fonn Hafskor
magne@asaanetidende.no

Sammen med tekstilkunstneren Heidi Winge Strøm inviterer hun til en spennende utstillingsåpning i Salhus på søndag.

Ingen steder som her

«There is no place like here» heter utstillingen, som presenterer tekstilhåndverk som er skapt i møter mellom 14 kvinner fra fem forskjellige land. Utstillingen springer ut fra et samarbeid mellom tekstildesigner Strøm og Senter for byøkologi, og stiller spørsmål ved hvordan vi diskuterer migrasjon og det flerkulturelle Norge. – Tanken er å skape et rom for refleksjon rundt hvordan migrasjonsprosesser former mennesker, samfunnet og stedene vi bor, sier Vabø.

Bakgrunnen er prosjektet «Kulturell veving», som ble gjennomført i Ytre Arna i løpet av vinteren. Fem kvinner fra Bergensregionen og ni kvinner fra asylmottaket i Ytre Arna utforsket her teknikker, mønstre og farger for å utvikle nye tekstilobjekter.

Angst for endring

Utstillingen i seg selv består av tekstilobjekter, film og fotografier fra dette prosjektet.

– Kvinnene har stor og variert kompetanse innen tekstilhåndverk, sier tekstildesigner Heidi Winge Strøm.

– Gjennom prosjektet møttes de med utgangspunkt i denne kompetansen og en felles interesse.

Asylmottakene fremstilles ofte som et truende fremmedelement som vil bryte med eksisterende sosiale praksiser og føre til uønsket endring i et lokalsamfunn. Det faste og varige tenkes ofte som en forutsetning for samfunn, mens endring og bevegelse oppfattes som en trussel, og som et avvik fra normaltilstanden.

KULTURMØTE: – Kvinnene har stor og variert kompetanse innen tekstilhåndverk, sier tekstildesigner Heidi Winge Strøm. (Foto: Privat).

Ti puffer

– Gjennom utstillingen ønsker vi å stille spørsmål ved hvordan vi diskuterer migrasjon og det flerkulturelle Norge, og skape et rom for refleksjon rundt hvordan migrasjonsprosesser former mennesker, samfunn og stedene vi bor, sier samfunnsgeograf Kari Anne K. Drangslund ved Senter for byøkologi. Resultatet av Kulturell veving ble ti møbelpuffer. Puffene har røtter i historiene som kvinnene hadde med seg inn i arbeidet, samt i historier fra det gamle tekstilindustriområdet Ytre Arna. Ordet puff kommer fra det engelske ordet for «tue».

– Hver puff er som en liten tue, et lite sted, som bærer på historiene til de menneskene som har laget den, avslutter Vabø.

Mer informasjon:
www.kulturellveving.no
og www.byokologi.no

Norsk trikotasjemuseum i Salhus, søndag 14. mars kl. 13. Utstillingsåpning ved rektor på Bergen arkitektskole Marianne Skjulhaug. Musikk ved Marte Dæhlen. Utstillingen vil bli stående frem til 17. april.

Mekonomen Bilverksted

– et godt alternativ til merkeverkstedene.

AUTOSERVICE

Vi utfører service og reparasjoner på alle biler (merke)

Litleåsveien 2 - Tel. 55 29 29 06 - E-post: post@atr-autoservice.no